

**WSPÓŁCZESNE PROBLEMY  
I WYZWANIA SPOWODOWANE  
WOJNĄ W UKRAINIE**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА  
ВИКЛИКИ, СПРИЧИНЕНІ ВІЙНОЮ  
В УКРАЇНІ**

**CONTEMPORARY PROBLEMS AND  
CHALLENGES CAUSED BY THE WAR  
IN UKRAINE**

redakcja naukowa  
наукова редакція  
scientific editors

**Teresa Astramowicz-Leyk  
Yaryna Turchyn  
Oleksandra Werbowa  
Olha Ivasechko**

Olsztyn-Lwów 2025  
Ольштин-Львів 2025  
Olsztyn-Lviv 2025

**Recenzja naukowa:**

dr hab. Katarzyna Maciejewska-Mieszkowska, prof. UWM

doc. dr Oleh Tsebenko

doc. dr Oleksander Horbach

**Redaktorzy tomu**

Teresa Astramowicz-Leyk

Yaryna Turchyn

Oleksandra Werbowia

Olha Ivasechko

Opracowanie redakcyjne i korekta: Zespół

DTP: Ryszard Kurasz

Projekt okładki: Leon Krakowiak

**Wydawca**

Instytut Nauk Politycznych

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

© Copyright by Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Instytut Nauk Politycznych, 2025

ISBN 978-83-66259-48-5

Olsztyn-Lwów 2025

## SPIS TREŚCI

|                    |   |
|--------------------|---|
| <b>Wstęp</b> ..... | 9 |
|--------------------|---|

### Część I

#### Integracja europejska i polityka instytucjonalna

**Микола Гетьманчук**

|                                                                                          |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| НАДДЕРЖАВНІ ІНСТИТУЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО<br>СОЮЗУ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ .... | 17 |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----|

**Anatolii Mokii, Mariia Fleychuk**

**Halyna Bublei, Stepan Koshkarov**

|                                                                                                     |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| THE TRANSFORMATION OF UKRAINE'S MODEL<br>OF EUROPEAN INTEGRATION WITHIN THE GLOBAL<br>CONTEXT ..... | 35 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

**Roman Moskalyk, Liana Moskalyk**

|                                                                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| EU'S RESPONSE TO RUSSIAN AGGRESSION AGAINST<br>UKRAINE: WHAT HAS BEEN DONE AND WHAT ELSE<br>CAN BE DONE? ..... | 57 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

**Bohdan Veselovskyi, Vadym Halaychuk**

|                                                                                                                                                       |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| INSTITUTIONAL MECHANISMS FOR PARLIAMENTARY<br>COOPERATION AND DIALOGUE BETWEEN UKRAINE<br>AND THE EUROPEAN UNION: ACHIEVEMENTS<br>AND PROSPECTS ..... | 85 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

**Petrit Dollani**

|                                                                                                                                                        |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| WYKORZYSTANIE FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ<br>W BAŁKANACH ZACHODNICH – PRÓBA OCENY<br>EFEKTYWNOŚCI, PRZEJRZYSTOŚCI I WPŁYWU<br>W PRZYPADKU ALBANII ..... | 99 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

**Daniel Kotkowski**

|                                                                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| WSPARCIE UNII EUROPEJSKIEJ DLA UKRAINY<br>NA PRZYKŁADZIE INSTRUMENTU NA RZECZ UKRAINY<br>W KONTEKŚCIE WYZWAŃ PROCESU INTEGRACJI<br>UKRAINY Z UE ..... | 111 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Ірина Малик**

|                                                                                                      |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК РЕСУРС ПОВОЄННОЇ<br>ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ ТА РУШІЙ ПОДАЛЬШОЇ<br>ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ..... | 125 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Ivan Perepelkin**

|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| EUROINTEGRACYJNY WYMIAR POWOJENNEJ<br>ODBUDOWY UKRAINY. WYBRANE ASPEKTY ..... | 137 |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Część II**

**Wyzwania społeczne i współpraca polsko-ukraińska**

**Danyila Oliinyk, Yurii Konizhai**

|                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| THE ROLE OF DIGITAL CURRENCY IN THE POST-WAR<br>RECONSTRUCTION OF UKRAINE: INTERNATIONAL<br>EXPERIENCE ..... | 149 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Myroslav Kryshtanovych, Lesia Brych**

|                                                                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| STATE POLICY OF INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL<br>DEVELOPMENT OF EU COUNTRIES AS EXPERIENCE<br>FOR POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE ..... | 171 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Daria Mażewska**

|                                                                                                   |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| POLSKI MODEL PRYWATYZACJI – SUKCES, PORAŻKA<br>CZY LEKCJA? WNIOSKI DLA WSPÓŁCZESNEJ UKRAINY ..... | 183 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Wojciech Łysek**

|                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| CZY ROK 2022 BYŁ PUNKTEM ZWROTNYM? RELACJE<br>POLSKO-UKRAIŃSKICH W CIENIU ROSYJSKIEJ NAPAŚCI<br>NA UKRAINĘ ..... | 199 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Лілія Харчук**

|                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| МОВНА ПОЛІТИКА ПОЛЬЩІ В УМОВАХ МАСОВОЇ<br>МІГРАЦІЇ З УКРАЇНИ: МІЖ ІНТЕГРАЦІЄЮ<br>ТА МІЖКУЛЬТУРНИМ ДІАЛОГОМ ..... | 213 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

**Ольга Черемська, Вікторія Сухенко**

**Ірина Сметана**

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| УКРАЇНІСТИКА В ПОЛЬЩІ НА СУЧАСНОМУ<br>ЕТАПІ: СТАН І СТАТУС ..... | 229 |
|------------------------------------------------------------------|-----|



## WSTĘP

Wojna Rosji w Ukrainie trwa od 2014 r. Jej pełnoskalowy wymiar zapoczątkowany nad ranem 24 lutego 2022 r. przynosi liczne straty w ludziach, majątku, więzach społecznych. Są to koszty militarne, gospodarcze, społeczne, geopolityczne. Podważeniu uległo zaufanie Ukraińców zarówno do Europy, jak i do USA jako globalnego lidera.

W obliczu tych dramatycznych wydarzeń szczególnego znaczenia nabiera współpraca naukowa pomiędzy środowiskami akademickimi Polski i Ukrainy, umożliwiająca wspólne poszukiwanie odpowiedzi na wyzwania współczesności. Wyrazem tej współpracy jest niniejsza monografia pt. **„Współczesne problemy i wyzwania spowodowane wojną w Ukrainie”**, która stanowi rezultat refleksji naukowców, studentów i doktorantów podejmujących analizę wielowymiarowych skutków wojny oraz jej konsekwencji dla bezpieczeństwa, polityki i społeczeństwa.

Zagadnienia poruszane w monografii korespondują z tematyką debat prowadzonych podczas IX Polsko-Ukraińskiego Forum Naukowego pt. *„Odpowiedzialne globalne przywództwo Unii Europejskiej: wyzwania i możliwości”*, zorganizowanego w dniach 15–16 maja 2025 r. w formule hybrydowej przez Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Instytut Nauk Humanistyczno-Społecznych Uniwersytetu Narodowego Politechnika Lwowska w ramach modułu Erasmus+ Jean Monnet EU\_LEAD.

Forum zostało objęte patronatem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej, Ambasady Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Marcina Kuchcińskiego, J.M. Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie Jerzego A. Przyborowskiego oraz przy szerokim wsparciu mediów, w tym: „Gazety Olsztyńskiej”, Polskiego Radia Olsztyn, TVP3 Olsztyn oraz „Wiadomości Uniwersyteckich” UWM.

W uroczystości otwarcia wzięli udział Prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej UWM prof. Jakub Sawicki, Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Ukrainy w Polsce Wasyl Bodnar, Wiceminister Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP Profesor Andrzej Szeptycki, Dziekan

Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie Joanna Ostrouch-Kamińska, Dyrektor Instytutu Nauk Humanistyczno-Społecznych UN Politechnika Lwowska doc. Zoryana Kuncz, Dyrektor Instytutu Nauk Politycznych UWM prof. Arkadiusz Żukowski, Honorowy Przewodniczący Olsztyńskiego Oddziału Związku Ukraińców w Polsce Stefan Migus, lider polskiej mniejszości narodowej we Lwowie, dziennikarz „Kuriera Galicyjskiego” Artur Żak oraz koordynatorka współpracy UNPL z UWM Yaryna Turchyn – Profesor Honorowa UWM, Kierownik Projektu EU\_LEAD i dr hab. Teresa Astramowicz-Leyk, prof. UWM – koordynatorka współpracy UWM z UNPL, Przewodnicząca Komitetu Naukowego IX P-UFN, Profesor Honorowa UN Politechnika Lwowska, członkini Rady Nadzorczej UN Politechnika Lwowska, Radna Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Uczestnicy ceremonii otwarcia nie tylko wygłosili przemówienia powitalne, ale także podsumowali dorobek poprzednich forów naukowych i inne osiągnięcia, które stały się ich logiczną kontynuacją w ciągu dziesięciu lat owocnej współpracy między uczelniami, w tym liczne staże w Olsztynie (około 40) i we Lwowie (około 10), wspólne granty poświęcone mniejszościom narodowym, program ERASMUS+, Visiting Professor w obu uczelniach, wspólne monografie, artykuły w prestiżowych czasopismach naukowych, studia w ramach programu podwójnych dyplomów (kilkudziesięciu studentów), wspólne granty, konferencje, seminaria i webinaria oraz Polsko-Ukraińskie Fora Naukowe.

15 maja 2025 r. w ramach IX P-UFN odbyła się dyskusja okrągłego stołu na temat **„Społeczeństwo Polski i Ukrainy w obliczu wojny”**, podczas której znani badacze przedstawili swoje ustalenia naukowe na temat zagrożeń i konsekwencji wojny rosyjsko-ukraińskiej w różnych sferach społecznych, a mianowicie: doc. Jewhen Mahda (Kijowski Instytut Politechniczny im. Igora Sikorskiego) – *„Wielka wojna jako wyzwanie dla współpracy Polski i Ukrainy: wyzwania i decyzje”*, Wacław Radziwinowicz (korespondent „Gazety Wyborczej” w Moskwie w latach 1997–2015) – *„Rosyjskie społeczeństwo wobec agresji Rosji w Ukrainie”*; Prof. dr hab. Iryna Matiasz (Studium Europy Wschodniej, Uniwersytet Warszawski, Ambasador Honorowa Ukrainy) – *„Dyplomacja naukowa jako kierunek dyplomacji publicznej. Nowe wyzwania w czasie wojny Rosji przeciwko Ukrainy”*.

Drugi dzień forum odbył się w formacie pięciu sekcji tematycznych: „Przyszłość Ukrainy i Europy: odbudowa, pomoc humanitarna, integracja



europiejska”, „Prawa człowieka i demokracja w działaniach UE”, „Bezpieczeństwo Europy i świata: nowe role UE i jej sojuszników”, „Dyplomacja, technologia i społeczeństwo: nowe przejawy kryzysów międzynarodowych”, „Partnerstwo, społeczeństwo i zmiany klimatu: Polska, Ukraina i Unia Europejska wobec nowych wyzwań”.

W dyskusjach główny nacisk położono na rolę Unii Europejskiej we współczesnym świecie, politykę rozszerzenia UE, wspieranie i rozwój wartości demokratycznych i praw człowieka, przestrzeganie prawa międzynarodowego, dezinformację, pomoc humanitarną, migrację, ochronę środowiska i zmiany klimatu, rozwój potencjału naukowego i cyfrowego, bezpieczeństwo żywnościowe, ochronę socjalną itp.

Wiele wystąpień dotyczyło jednak przyszłości integracji europejskiej w kontekście obecnych wyzwań globalnych, w tym wyzwań bezpieczeństwa spowodowanych agresją Rosji na Ukrainę. Temat forum wzbudził duże zainteresowanie wśród społeczności akademickiej, ponieważ agresja Rosji na pełną skalę przeciwko Ukrainie i ogólnie demokratycznemu światu stworzyła uzasadnione warunki wstępne do rewizji obecnej agendy Europy i Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę nowe podejście do sytuacji państw Europy Wschodniej, głównie wprowadzenie przyspieszonych mechanizmów członkostwa Ukrainy w UE oraz opracowanie skutecznych mechanizmów przeciwdziałania rosyjskiej polityce imperialistycznej, jej zbrodniom przeciwko ludzkości i naruszeniom prawa międzynarodowego.

Łącznie w forum wzięło udział 115 osób, reprezentujących 43 ośrodki akademickie i edukacyjne z Polski, Ukrainy i Albanii, a także agencje rządowe, placówki dyplomatyczne i organizacje pozarządowe. Co ważne, w tegorocznym forum wzięła udział duża liczba studentów z Ukrainy i Polski, którzy przedstawili swoją wizję rozwoju UE, jej roli w przezwyciężaniu globalnych kryzysów oraz polityki rozszerzenia UE.

Kontynuując naukową refleksję nad tymi zagadnieniami, w niniejszej monografii zaprezentowano wyniki badań i analiz dotyczących współczesnych wyzwań stojących przed Europą i światem. Publikacja składa się z dwóch części. **Część I – pt. Integracja europejska i polityka instytucjonalna** liczy 8 artykułów. Pierwszy z nich autorstwa Mykoły Hetmanczuka zawiera analizę specyfiki kształtowania i działalności nadpaństwowych instytucji Unii Europejskiej – *Наддержавні інституції Європейського Союзу: особливості формування та діяльності* (*Instytucje ponadpaństwowe Unii Europejskiej: cechy charakterystyczne*

powstawania i działalności). Anatolii Mokii, Mariia Fleychuk, Halyna Bublei, Stepan Koshkarov przedstawili transformację modelu integracji europejskiej Ukrainy w kontekście wojny z Rosją oraz wyzwań o charakterze globalnym (*The transformation of Ukraine's model of European integration within the global context*). W kolejnym artykule jego autorzy opisali reakcję UE na agresję Rosji wobec Ukrainy: co już zrobiono i co jeszcze można zrobić? – Roman Moskalyk, Liana Moskalyk, *EU's Response To Russian Aggression Against Ukraine: What Has Been Done And What Else Can Be Done?* Mechanizmy instytucjonalne współpracy parlamentarnej i dialogu między Ukrainą a Unią Europejską: osiągnięcia i perspektywy to temat następnych zaprezentowanych badań. Ich autorami są Bohdan Veselovskyi i Vadym Halaychuk, *Institutional Mechanisms for Parliamentary Cooperation and Dialogue Between Ukraine and the European Union: Achievements and Prospects*. Z kolei Petrit Dollani omówił problem pt. *Wykorzystanie funduszy Unii Europejskiej w Bałkanach Zachodnich – próba oceny efektywności, przejrzystości i wpływu w przypadku Albanii*. Daniel Kotkowski opisał *Wsparcie Unii Europejskiej dla Ukrainy na przykładzie Instrumentu na rzecz Ukrainy w kontekście wyzwań procesu integracji Ukrainy z UE*, natomiast Iryna Malyk pochyliła się nad kapitałem ludzkim jako zasobem powojennej odbudowy Ukrainy oraz siłą napędową dalszej integracji europejskiej *Людський капітал як ресурс повоєнної відбудови України та рушій подальшої євроінтеграції (Kapitał ludzki jako zasób powojennej odbudowy Ukrainy i motor dalszej integracji europejskiej)*. Tekst Ivana Perepelkina stanowi kontynuację rozważań na temat powojennej odbudowy Ukrainy, zatytułowany *Eurointegracyjny wymiar powojennej odbudowy Ukrainy. Wybrane aspekty*.

**Część II** prezentowanej monografii nosi tytuł: **Wyzwania społeczne i współpraca polsko-ukraińska**. Pierwszy w tej części tekst przygotowali Oliinyk Danyila i Yurii Konizhai, *The Role of Digital Currency in the Post-War Reconstruction of Ukraine: International Experience*. Myroslav Kryshchanovych, Lesia Brych zaprezentowali badania pt. *State Policy of Investment in Human Capital Development of EU Countries as Experience for Post-war Reconstruction of Ukraine*. Daria Mażewska omówiła *Polski model prywatyzacji – sukces, porażka czy lekcja? Wnioski dla współczesnej Ukrainy*, a Wojciech Łysek przedstawił refleksje, które zatytułował: *Czy rok 2022 był punktem zwrotnym? Relacje polsko-ukraińskie w cieniu rosyjskiej napaści na Ukrainę*. Лілія Харчук w artykule

pt. *Мовна політика Польщі в умовах масової міграції з України: між інтеграцією та міжкультурним діалогом (Polityka językowa Polski w warunkach masowej migracji z Ukrainy: między integracją a dialogiem międzykulturowym)* poddała analizie problem polityki językowej Polski w warunkach masowej migracji z Ukrainy. Monografie wieńczy artykuł, który przygotowały Ольга Черемська, Вікторія Сухенко, Ірина Сметана, *Україністика в Польщі на сучасному етапі: стан і статус (Ukrainistyka w Polsce na współczesnym etapie: stan i status)*.

Mamy nadzieję, że niniejsza monografia stanie się istotnym głosem w dyskusji nad przyszłością Ukrainy i Europy w obliczu globalnych wyzwań. Zgromadzone tu analizy i refleksje nie tylko pogłębiają wiedzę o konsekwencjach wojny i roli Unii Europejskiej, lecz także pokazują znaczenie solidarności, współpracy i odpowiedzialności w świecie pełnym niepewności. Wierzymy, że publikacja ta będzie służyć zarówno środowisku akademickiemu, jak i wszystkim, którzy poszukują odpowiedzi na pytania dotyczące bezpieczeństwa, demokracji i rozwoju. Oddając ją w ręce Czytelników, zapraszamy do lektury, krytycznej refleksji oraz dalszej debaty nad kształtem przyszłego ładu międzynarodowego.

*Teresa Atramowicz-Leyk  
Yaryna Turchyn  
Oleksandra Werbowa  
Olha Ivasechko*